

Narratiiviset genret strategiatyössä

Saku Mantere

Perustuu tutkimustyöhön Pekka Aulan ja Eero Vaaran kanssa

Strategiatyöstä

Minua on pitkää vaivannut liikkeenjohdon oppikirjoissa se, että strateginen suunnittelu on ikään kuin nostettu jalustalle, mystifioitu ja kanonisoitu. Strategiaa hiotaan pienessä piirissä Lapin kelohonkamökeissä; siihen osallistuu väki, joka – erästä viestintäjohtajaa siteeratakseni – ”viettää päivänsä todellisuudesta vieraassa Bermudan kolmiossa eli työhuoneen, johtokunnan lounaskabinetin ja autotallin välissä.”

Leif Åberg, Viestinnän strategiat, s. 9

Narratiivit ja strategiatyö

- Organisaation strategia voi olla monia asioita, esim.
 - Suunnitelma
 - Markkinapositio
 - Toiminnassa esiintyvä johdonmukaisuus, tolkku
- Strategia voi olla myös *fiktiota*
 - Kirjallisuustieteellinen ote organisaation strategian tutkimukseen

Konteksti: Strategian epäonnistuminen

- Tutkimme epäonnistumisstrategian narratiivista rakentamista kolmessa lupaavan alun jälkeen konkurssiin menneessä IT-alan yrityksessä
- Havaitsimme, että eri tahot
 - Perustajat
 - Palkattu johto ja henkilöstö
 - MediaRakensivat narratiivisesti hyvin monenlaisia variaatioita epäonnistumisen todellisuudesta

Eeppinen kerronta

- Perustajien glorifiointi, kansallisen voimantunnon nostaminen
- *"Et kai siinä oli kaikilla suomalaisittain hirvittävän harvinainen tahto tehdä jotain järkyttävän suurta. Ja tehdä jotain, mitä kukaan ei ole ennen tehnyt. Elikä nimenomaan lähtee avaamaan niitä latuja. Hypätä - toinen klisee heti perään edelleen - tyhjän päälle. Ja ja, se oli se mikä humallutti, se että sai tehdä asioita mitä kukaan ihminen ikinä ei ole ennen tehnyt."* - Perustaja

Traaginen kerronta

- Kohtalon osuuden korostaminen (vastuun vähättely), syyttäminen (jonkun toisen vastuun korostaminen)
- *"...se oli vähän tän ajan hengen mantran mukaista, että kai sitä sokaistu ittekin. Että kuvitteli että mikä tahansa liikeidea on helppo levittää tosta vaan toiseen. Et kyl me silloin uskottiin. Ei ollu oikeen sellasta pysäyttäjää, joka olis sillai skeptisemmin arvioinu sitä meidän suunnitelmaa. Että kaikki oli hurahtanu tähän samaan hypeen. Oli sitte Tekes tai joku sijottajapiirit tai nää."* – Perustaja

Koominen kerronta

- Sankareiden häpäisy, pilkkaaminen; veijarimainen kerronta
- "Että en hauku henkilöitä, mutta niinku mediamaailman ihmiset [yrityksen perustajat] on, niin ne on enemmän semmosia cocktail-ihmisiä. Mieluummin ne viihtyy partyissa ja sit sovitaan asioita, mutta ei päätetä mitään. Ja mun mielestä nimenomaan että päätetään asioita, millon tehdään mitä, mihin kellon aikaan, mikä päivä mikä se on valmis. Näillä se on yhtä leveetä ku kapeetaki. Et on vaan, et tehdään, et sovitaan että hän tekee. Eli eli eli, ei koskaan tiedetty, millon tekee, kun vaan että tekee." – Palkattu kehitysjohtaja

Romanttinen kerronta

- Kokemuksen oikeuttaminen ja merkityksellistäminen, nostalgia, rakkauden ilmaiseminen
- *"Sain [toiselta perustajalta] pian tilaisuuden jälkeen varsin tunnepitoisen soiton. Se alkoi suurin piirtein näin: "... sä et usko millaisia ihmisiä meillä on töissä. Ne kysyivät, että auttaako yhtään, jos heille ei tarvitse maksaa palkkaa ollenkaan. Voi helvetti, tätä firmaa ei saa päästää nurin."* – Perustaja

Ripittäytyminen

- Syntien ja katumuksen tunnustaminen, parannuksen tekeminen
- *"Niin tota, mä olin aika huono johtaja loppujen lopuks, että uskon ... emmä oikeestaan johtanu sitä firmaa sillä lailla."* - Perustaja

Absurdi kerronta

- Sivullisuuden ilmaiseminen, opetuksellisuuden kiistäminen
- *"[Yrityksellämme] on huono tarina. Siis me ei olla millään muotoa hauska tarina. Koska hyvässä tarinassa on aina, ensinnäkin riivaaja pitää olla aina tarinassa, aina pitää olla devil. Mikään tarina ei toimi ilman riivaajaa. Ja meillä ei oo riivaajaa meidän tarinassa. Meillä ei oo siellä pahaa investoria, meil ei oo julmia operaattoreita, meil ei oo veristä toimitusjohtajaa, meil ei oo paskaa henkilökuntaa, meil ei oo riivaajaa siellä. Se on vähän niinku liukua ollu koko ajan. Se on niinku liukunu alusta loppuun asti. Siinä ei oo suuria, mun mielestä näin niin kun tarinankerronnan ammatilaiselle, siel ei oo tällasia... siellä ei oo onnellista loppua, surullista loppua. Siel oli tämmönen niinku aika tylsä loppu itse asiassa. Se vaan loppu."* - Perustaja

Karnevaali

- Todellisuuden muuntuminen, vapautuminen, kollektivismi, lihallisuuden korostaminen
- "Kuvaavin kohta [yrityksen historiassa] on [yrityksen] työntekijöiden avoin kirje yrityksen johdolle kasvun siirtyessä uusille kierrosluvuille. Kirjeessä vaadittiin toimitusjohtajan erottamista, yrityksen toisen perustajan siirtämistä takavasemmalle, projektipäällikön erottamista sekä työntekijöiden ottamista osakkaiksi. Muuten kirjeen lähettäjät ovat kyllä sitä mieltä, että "[Yritys] on hyvä juttu". Perinteisessä yrityksessä olisi todennäköisesti annettu kenkää koko porukalle tai ainakin naurettu päin naamaa, mutta [yrityksessä] johto rupesi valmistelemaan optio-ohjelmaa. Pian vaihdettiin myös toimitusjohtajaa ja mainittu perustajakin siirtyi toiseen yritykseen." - Lehtiartikkeli

Narratiivi resurssina

- Narratiiviset genret voidaan nähdä diskursiivisina voimavaroina, joita käyttämällä eri tahot osallistuvat kamppailuun strategiatarinan kirjoittamisesta
- Strategiatarinat ovat moniäänisiä ja ovat myös valtasidonnaisia

Kiitos.

www.sakumantere.fi